

TIO TABUBELAGDA TEMA I INVANDRINGSDEBATTEN

DSM (Debatt. Sanningsökande. Mediakritik) Volum 60.(6) s. 5-13. 2005

v Sigurd Skirbekk, professor emeritus i sociologi vid Oslo Universitet

Jag har kallat detta inlägg för “Tio tabubelagda tema i invandringsdebatten”. Med “invandringsdebatt” menar jag den offentliga och mediaanpassade debatt på senare tid när det gäller invandring och integration av folk från fjärran länder och kulturer, inte varje, generell debatt om dessa spörsmål i mer speciella och stängda miljöer. Med “tabu” menar jag det samma om detta begrepp som det som står i lexika: en föreställning om att vissa ting och spörsmål icke må omtalas eller beröras, eftersom detta kunde utlösa farliga krafter.

I den *ursprungliga* polynesiska föreställningen om tabun, gick det ut på att människan var underställd heliga krafter som kunde utlösa straffande reaktioner om dessa tabun blev berörda. I vårt sammanhang är det gärna rasism och nynazism som har fått status som de farliga och straffande krafterna som vi kan släppa lös om debatten släpps lös.

Jag ämnar här visa att vanliga påståenden från centralt håll i invandringsdebatten är formulerade på så sätt att de skapar emotionella barriärer mot att ta upp och värdera motföreställningar. Och detta gör man trots att motföreställningarna kunde ha bidragit till en större förståelse för de realiteter som vi står inför och till en mer förnuftig anpassning än det som följer på de vanliga, officiella påståendena.

Detta ger grund till att se tabuiseringen i ett maktperspektiv. Personer och grupper som har fått makt genom näringsliv, organisationer, media och utbredda

tankemönster i vår kultur, vill inte utan vidare öppna för motföreställningar som kan undergräva trovärdigheten av uppfattningar som utgör grunden för deras makt och position.

På den politiska högersidan finner vi mäktiga multinationella sällskap och många typer av firmor med ekonomiska intressen knutna till migration av billig arbetskraft. På den politiska vänstersidan finner vi andra grupper med en annan typ av makt, knuten till en status som moralisk elit. Denna status är ofta baserad på en stark och enkel moralisering av rasism och fascism än på djupare analyser av de strukturella verkningar som den ena eller den andra politiken orsakar.

Påstående 1:-Den rika världen har en plikt att ta emot alla människor som lider nöd, antingen denna nöd beror på naturkatastrofer, underutveckling, vanstyre eller generell överbefolkning.

Tabu: De ekologiska ramarna för folk och förbrukning säger att vi inte kan låta en antropocentrisk humanism vara den enda måttstocken för en ansvarig befolkningspolitik.

Påstående 1 blir emotionellt på så sätt att alla motföreställningar blir tabubelagda. Påståendet begränsar våra valmöjligheter till att endast kunna välja mellan humanism och en girighet parad med inhumanitet. Detta är ett ofritt ställningstagande som hindrar en öppen dialog om de dilemman i världen som orsakas av överbefolkning och överkonsumtion.

Frågor om moralisk plikt kan inte bara ses i ljuset av en antropocentrisk sinnelagsetik, allra minst i våra dagar. Både rika länders förbrukning och fattiga länders födelsetal har ekologiska dimensioner, som det på sikt kan vara ödeläggande att ignorera eller sätta sig över. En forskargrupp har kommit fram till att

redan med nuvarande befolkningstal och nuvarande förbrukning så förbrukar vi 1,2 gånger så många resurser som naturen är i stånd att förnya varje år. En annan forskargrupp som lade fram sina resultat i slutet av mars i år, har påvisat att vi överbelastar naturens ekosystem, det som skulle ha förnyat våra resurser. Västerlandet har, i ett ekologiskt perspektiv, visserligen många moraliska förpliktelser att ta hänsyn till. Men någon plikt att ta emot alla länders födelseöverskott hör inte till dessa förpliktelser. Vi skall i detta sammanhanget komma ihåg att vårt eget land genomgick en tämligen brutal period innan vi utvecklade vår form av välstånd - på 1700-talet kunde så mycket som en tredjedel av alla födda dö som barn, och bara en tredjedel fick chansen att föra slakten vidare. Även icke-västliga länder, som har lyckats få fått bukt med sin skenande överbefolkning, har fått ta till hårda medel - Kina är ett typexempel. Jag känner indiska samhällsforskare som beklagar att man i Indien inte ges möjlighet att till att föra en lika stram befolkningspolitik som i de östasiatiska staterna. Det är särskilt i den västasiatiska regionen och i stora delar av Afrika som vi idag finner en helt oförsvarlig reproduktion - i ökenlandet Jemen har man t.ex. räknat ut att varje kvinna föder i genomsnitt åtta barn. Traditionen med ett stort antal barn kan man inte försvara i samband med en modern hälsopolitik som gäller dödligheten på alla livsstadier och med en liberal migrationspolitik som en lösning.

Ekologen Bredo Berntsen har i antologin, Gode formål - gale følger, kritisk lys på norsk innvandringspolitikk (Cappelen akademisk forlag, Oslo 2003/2004), skrevet följande på s. 57.: "Hur är då prognoserna för befolkningstillväxten i en mängd länder som redan har stora miljöproblem? Dessa prognoser är med förlov sagt helt chockerande om vi tar hänsyn till den befolkningssituation, som demograferna kommit fram till. Om vi gör tre tidssprång, år 2000 - 2025 - 2050, i en del av dessa länderna så säger de rena talen oerhört mycket. För Egypten skulle det bli 68 (millioner) 97 och 117, för Etiopien 64, 98 och 159, för Mexiko 100, 141 och 167, för Pakistan 141, 211 och 260, för Turkiet 65, 89 och 103.(The world almanack and Book

of facts 2001:861-862) Det kan inte kallas moraliskt av dessa länders politiska, religiösa och kulturella elit att låta sina befolkningar växa ohämmat och sedan pressa sina befolkningsöverskott på andra länder”.

Europeiska stater, däribland Norge, har tidigare i sin historia avvisat tyskarna då dessa använde sig av argumentet “lebensraum” som skäl för sin expansionspolitik. Detsamma bör vi göra när andra länder åberopar att de har för liten plats för sina befolkningar. Det finns idag en omfattande litteratur som behandlar de ekologiska problem som världen står inför under nuvarande århundrade. En liberal invandringspolitik som syftar till att undgå obehagliga moraliska frågor idag är inte något sunt svar på sikt. Vi kommer i så fall bara att skyffla över de oundvikliga problemen på våra barn och barnbarn.

LITTERATUR: Michel Dobkowski och Isidor Williams (red): The Age of Scarcity. Preventing Mass Death and Genocide in the Twenty-first century. Syracuse University Press, N.Y. 1998. °William Ophuls: Ecology and the Politics of Scarcity revisited. The unraveling of the American Dream. FReman, N.Y. 1992. °Paul R. Ehrlich: Betrayal of Science and Reason. How Anti-Environmental Rhetoric Threatens Our Future, Island Press, Washington D.C. 1996. °Beyond Malthus: Sixteen Dimensions of the Population Problem, Worldwatch Paper 143 by Lester R. Brown, Gary Gardner and Brian Halweil. °Eduardo Farah: Ökologisk ideologi 1. Opgang og nedgang for mennesklige samfunn som en ökologisk proces. Savnsaker/ÖKOS, Köpenhamn 1987. °Garrett Hardin: Living Within Limits, Ecology and Population Taboos, Oxford University Press 1993. °Fred Hirsch: Social Limits to Growth, Routledge, London 1995. °R.J. Johnson och P.J. Taylor: A World in Crisis. Geographical Perspectives, Basil Blackwell, London 1989. °Paul Kennedy, Preparing for the 21 Century, Harper Collins, NY 1993 (I norsk översättning: Åaul Kennedy, Foran det 21. århundrade , Gyldendal, Oslo 1993).

Påstående 2: Norge bär på ett moraliskt ansvar för tidigare försyndelser. Som världens rikaste land, är vi förpliktade att ta emot invandrare från fattiga länder.

Tabu: Ur ekologisk synpunkt kan Norges optimala befolkning vara någonstans mellan 3 - 4 miljoner. Referenser till tidigare slavhandel är inget moraliskt skäl för oss att ta emot folk från andra världsdelar.

Påstående 2 försöker inskränka det politiska valet i vår samtid till en fråga om moraliskt samvete, inte minst som en moralisk uppgörelse med tidigare synder. Det emotionella innehållet i frågeställningen döljer en mängd viktiga förhållanden som sakligt sett borde ha varit en viktig del i den offentliga debatten i landet.

För det första: Påståendet att Norge skulle vara världens rikaste land är inte riktigt även om det ständigt framförs. Och dels hänvisas det till förpliktelser när det gäller internationella avtal. Men det finns större länder med betydligt större resurser och nationalförmögenhet, och det finns flera länder i vår närhet där folk får mer varor för sina löner än vi får i Norge. Enligt Lars Svenneby i Statistisk Centralbyrå (Aftenposten 230405) får både danskar, belgare, holländare, tyskar, engelsmän, schweizare och luxemburgare mer i varukassen för sina genomsnittslöner än vi får i Norge. När det gäller internationellt bistånd ligger emellertid Norge i toppskiktet.

Men ekonomi utgör inte alla ramar för vilken befolkningspolitik ett land skall föra, jfr den holländska framställningen om att landet nu är "fullt". Även norsk befolkningspolitik borde sättas in i ekologiska ramar. På 1970-talet sade man att Norges optimala befolkning, är en balans mellan differentierat yrkesliv och en befolkning som inte var beroende av andra länders resurser för att överleva, skulle ligga mellan 3 till 4 miljoner. Efter denna tid har vi tagit emot mellan 300.000 och 500.000 invandrare, beroende av definitionen, enligt Statistiska Centralbyrån (SSB). Siffran beror lite på hur man definierar en "invandrare". Under samma tidsperiod har vi fått flera

indikationer på klimatförändringar i norr där landet är beroende av Golfströmmen. Det beror på den stora issmältningen. Om det norra fjällområdet i Norge skulle få Alaskaklimat om några och tio år betyder det att vi inte idag kan ”spela Flotta Viktor” på grund av en tidsbestämd oljeförmögenhet.

För att göra vårt val i invandringspolitiken till enkla frågor om moral, spelas det gärna på tre strängar: Dels på medkänsla för individer som gärna framställs som gråtande i media (Jag

3

skall komma tillbaka till denna fråga om representativiteten av denna eländighetsbeskrivelse), dels spelar man på tidigare försyndelser. I detta sammanhanget är det sig inte minst Västerlandets deltagande i kolonialismen och slavhandeln som slås fram.

När det gäller det europeiska deltagandet i slavhandeln mellan Afrika och Amerika så var visserligen skepp med danska flagg och norska matrosar med på galejan. Engelsmännen hade flest slavskepp medan Danmark-Norge sägs ha kommit på åttonde plats under en viss period. Det har beräknats att under 300 år blev så många som tio miljoner afrikaner fraktade över havet mot väst. Men detta är inte hela historien om slaveriet som företeelse. Historikern Finn Fuglestad har i ett par artiklar från 1983 i *Historisk Tidskrift*, bd. 62, åberopat franska experter som har räknat ut att arabiska slavhandlare drog iväg med i runt tal fjorton miljoner afrikanska slavar under de århundraden som de bedrev slavhandel. (Jfr. Raymond Mauny: *Les Siècles obscures de l’Afrique noir: histoire et archéologie*, Paris 1970.) Araberna nöjde sig för övrigt inte med att ta slavar från Afrika söder om Sahara. De rövade handelsskepp och gjorde också räder ända upp till Island (år 1697). Aftenpostens söndagsupplaga den 25 april 2004 kunde berätta att mellan åren 1500 och 1830 blev i runt tal en miljon européer hållna som slavar eller gisslan i Afrika. Av dessa var cirka 2000 nordiska och kanske så många som 1000 norska. Sjöfolk från Norge var länge överrepresenterade på nordiska handelsfartyg under denna

tidsrymd. "Att hamna i Turkiet" var en gång ansett som värre än att förlisa. (Jfr. Lars Diderichs, *Sandferdige Fortellinger Om de Christnes ynckverdige Slaveri udi barbariet*, från 1796.)

Kort sagt, hänvisning till nordiskt deltagande i atlantisk slavtrafik för flera hundra år sedan ger inte några moraliska argument för att vi idag bör ta emot ett stort antal nordafrikaner och västasiater. Norge borde ha lite och skämmas över i internationellt sammanhang idag, antingen det gäller ekonomiskt bistånd eller social hjälp till tidigare slavländer.

Vi är heller inte bundna till att ta emot så många som vi gör utifrån internationella juridiska förpliktelser. FNs generalkommissarie för flyktingfrågor har utarbetat en översikt över procenten beviljade uppehållstillstånd i europeiska stater för år 2000. Denna visar på mycket stora variationer vilka är långt större än vad som kan förklaras när det gäller antalet asylsökande i de olika länderna. På Irland var det bara 5% av asylsökarna som fick asyl. I Italien var det 7% och i Spanien 10%. I den motsatta ändan på skalan låg de nordiska länderna. Danmark hade den gången den mest liberala beviljningsprocenten. Här fick hela 43% asyl, Sverige följde hack i häl med hela 40% beviljade asylansökningar. Norge följde upp med 26%, vilket är gott över genomsnittet.

Påstående 3: Utan invandrare stoppar Norge! Behovet av arbetskraft i näringsliv och socialomsorg säger att vi bör öka invandringen.

Tabu: Norge kan fylla de enkla jobben med egna resurser: genom upplärning av arbetslösa och med mindre *generositet* med pensionsreglerna. Det vi behöver av invandrare rör sig först och främst om specialister.

Påstående 3 appellerar till hänsyn till näringsliv och äldreomsorg. Den som vågade att gå emot påståendet kommer

därmed att kunna stämplas som både reaktionär och inhuman. Likafullt kan det hävdas att påståendet verkar *döljande*.

Det kan nog hävdas att landet behöver en del specialister, liksom många norska specialister reser utomlands. Men detta förhållande ger inga argument för att vi skall bedriva en generellt generös invandringspolitik i våra dagar. Tidigare, den gången när samfundet behövde många arbetare med muskelkraft, kunde en omfattande invandring bli sedd som ett bidrag till ökad produktion och välstånd. Men, som bland annat den amerikanske ekonomen Georg Borjas har visat, har samhället ändrat sig radikalt och blivit mer specialiserat, kunskapsbaserat och automatiserat inom arbetslivet. Medan kravet på lönsamma arbetare har ökat har inte kunskapsnivåerna på dem som vill in i det rika Västerlandet ökat i samma takt. Amerikanska ekonomer är inte ensamma om att mena att dagens invandring är mer en fråga om ekonomisk börda än om ekonomisk vinst - även om det här kan tilläggas att de som velat motsätta sig så kallade "invandringsräkenskaper", länge har klarat att förhindra en öppen debatt om sådana analyser.

I Danmark hör ekonomiprofessor Eskil Wadensjö och Helena Örrje (*Invandring och offentlig ekonomi*) gjort en studie som visar att medan varje dansk i genomsnitt bidrog med 24.500 kronor till landets hushållning så kostade varje invandrare från icke-västliga länder 50.000 kronor om året. I Norge finns det flera studier om vad invandrarfamiljer kostar samhället på grund av bland annat deras överförbrukning av socialhjälp. FAFO har i en undersökning funnit att 47% av invandrarna behövde socialhjälp år 2001. Motsvarade tal för norska familjer var 5,5%. Det har *annars* hävdats att 15.000 asylsökare kostade staten 1,2 miljarder år 2001, utan att jag vill stå som garant för att detta stämmer.

Den 5 september 2005 kom meddelandet om att en ny undersökning, som genomförts av ekonomer vid Frisch-centret Universitetet i Oslo, slagit fast att den icke-västliga invandringen till Norge blivit dyr, eftersom bruket av offentligt stöd och

trygghet ökat över tiden istället för att minska. Hänvisning till denna viktiga undersökning har gjorts i artiklar i Aftenposten. Se nedan.

Det är nog sant att många invandrare idag måste ta jobb som inte är speciellt attraktiva för norrmän. Men det betyder inte att inte norrmän kan utföra dessa jobb. Vi har i vårt land i runt tal hundra tusen som kunde varit satta i arbete istället för att leva på bidrag. Och vi kunde varit mindre snabba på att ge sjuk- eller förtidspensionering. Det hade inte varit orimligt att hävda att pensionsåldern borde stiga i takt med att levnadsålder och hälsotillstånd. Dessutom kunde fler gifta sig och få fler barn än ett. Ett folk som inte klarar att reproducera sig har inte satt sig i en klok situation.

Påstående 4: Frukten för ökad invandring beror bara på okunskap och fördomar. Folk från alla kulturer har samma förutsättningar för att anpassa sig – spruckna kärll finns i alla länder.

Tabu: Rädsla för att invandringen från främmande kulturer är för stor är välgrundad. Alla kulturer är inte lika, varken när det gäller normer för arbetsinsats, när det gäller solidaritetsmönstren eller när det gäller disposition för att besvara frustration med våld.

Återigen ett påstående som spelar upp till ett tabu som är knutet till frukten och fördomar. Associationerna går till det som psykologer kallat "den auktoritära personligheten", med vidare associationer till fascistoida hållningar.

Men, det kan finnas både rationella och irrationella grunder för frukten och rädsla. Något kan skyllas på frukten för det okända; folk med främmande utseende eller klädedräkter kan utlösa instinktiva försvarsreaktioner: Är dessa som oss, kan vi lita på dem? Detta är gärna den första reaktionen. Efter det att folk har

mött en del individer med främmande ursprung som inte visar sig vara speciellt farliga kommer nästa reaktion att vara att man slappnar av, kanske också med en översittaraktig och fördömande hållning till dem som fortfarande är rädda. I en tredje fas i en pågående invandring kan det dyka upp en ny typ av fruktan; nykomlingarna kan ta våra jobb ifrån oss, prägla vårt vardagsliv och med tiden kanske bli dominerande i hela landet. Dem amerikanska immigrationsforskaren Lincoln Quillian påstår sig ha kunnat dokumentera att när invandringsbefolkningen överstiger ca 20% så börjar den tredje typen av reaktioner breda ut sig.

Frågan om rädsla för invandring är irrationell eller ej kan inte besvaras oberoende av vilken typ av invandring det rör sig om. Är det fråga om folk som antingen reser igen eller som blir som oss efter en generation eller så - jfr. de i runt tal hundra tusen svenskar som flyttat till Norge från slutet av nittonhundratalet - då är det kanske inte någon grund till fruktan. Men då det rör sig om stora grupper med andra traditioner och lojalitetsband, och som inte har tänkt att bli som oss, då är det grund till att ta fruktan på allvar.

Det är inte bara utseende och klädvanor som gör att stora invandrargrupper skiljer sig från oss norrmän. Norrmän är som vi på grund av en lång gemensam kulturhistoria. Folk med andra kulturhistoriska erfarenheter är annorlunda. *Culture Matters* (Kultur har betydning) satte de två redaktörerna Harrison och Huntington som titel på en antologi för några år sedan, där det lät ledande amerikanska kulturforskare berätta hur olika kulturer kunde disponera för olika hållningar och handlingar.

Många från icke-västliga kulturer har ofta en annan primärlojalitet än den som finns bland västliga invandrare. Lojalitet till familj och vänner kan betyda mer än en abstrakt, universell laglydighet. Idén om *umma*, det stora islamska broderskapet, kan för många betyda mer än lojalitet till nationalstaten och dess historia.

Aftenposten kunde 17-09-04 referera till en undersökning som

visade att 47 av 51 undersökta invandrarbutiker i Oslo undandrog sig skatt. Butiksinnehavarnas lojalitet gick först och främst till den egna gruppen, bara i andra hand till den norska staten. Denna form av identitetsavhängig lojalitet kan för övrigt också påvisas i sammanband med studier som gjorts i Rotterdam av en av Hollands mest berömda invandrarforskare, Hans Enzingen. Han fann att bland tredje generationens invandrare i Rotterdam var deras första lojalitet till islam, deras andra lojalitet till hemlandet, och lojaliteten till Holland kom först på tredje plats.

En svag lojalitet till en stat kan ta sig flera uttryck, även uttryck som är i strid mot invandrarnas ursprungskulturer. En pakistanare skrev en förklarande krönika i Aftenposten 04-04-05: “ - jeg jobbet for en pakistansk butikk, men arbeidet der er helt "uoffisielt":

Verken sjefen eller jeg betaler skatt til norske myndigheter. Jeg har videre 100 prosent uføretrygd og mottar full stønad fra trygdebudsjettet, og jeg skammer meg ikke over det. Jeg må være lur for å tjene mest mulig penger, fordi dette er det eneste formålet mitt med å være i Norge. Allah, derimot, er alltid imot penger som er tjent ved hjelp av knep, og sier at den slags penger ikke er lovlig i det hele tatt for en muslim. Når det gjelder kjøringen min, er jeg også litt sleip, for jeg kjører uten førerkort og narrer myndighetene når jeg blir spurt om å vise førerkortet. Da svarer jeg alltid til politiet: "Å, beklager - lommeboken med førerkortet ligger igjen hjemme, men vær snill å sjekke personnummeret mitt!" Navnet mitt står ikke skrevet i ansiktet mitt og avslører hvem jeg er, så jeg bruker å gi dem navnet og personnummeret til vennen min som har gyldig førerkort. Etter en mild advarsel bruker jeg å slippe unna hver gang.”

Slutsats: Skepsis mot folk som inte har signalerat en klar lojalitet med norska värderingar behöver inte bara var baserat på fördomar.

Påstående 5: Mötet med främmande kulturer är alltid berikande. Mångfald ger styrka.

Tabu: Kulturvariationer leder oftare till konflikt än det motsatta. Stora kulturella olikheter försvagar den nationella lojaliteten, med följderna bland för uppslutningen kring de allmänna välfärdsrättigheterna.

Återigen ett påstående som sätter skeptikerna i ett tvivelsamt ljus utan att först låta dem få komma till tals.

Norge har historiskt sett varit ett förhållandevis homogent samhälle, både när det gäller religion och kulturella referenser. Ekonomiskt har heller inte olikheterna varit så stora som i många andra länder. Detta bör vi i det stora hela se som en styrka och som en viktig bakgrund för att förstå den norska fredligheten, återigen i jämförelse med andra länder.

Den finske statsvetaren Tatu Vanhanen har försökt att sätta upp en översikt över sammanhanget mellan kulturella olikheter i olika länder och inrapporterade konflikter. Av 183 samfund som han fick uppgifter om fann han att det fanns klara samband mellan konflikter och mångkultur i 171 av dem. (Jfr. *Journal of Peace Research* 1/199) Andra civilisationsforskare, som Paul Kennedy och Samuel Huntington, har pekat på samma sak: Kulturella olikheter behövde inte alltid leda till konflikter, men konflikter är betydligt vanligare i länder med blandade kulturer.

Här kan vi gärna lägga in några erfarenheter från norsk historia. På senmedeltiden och långt in på 1500-talet var Bergen känt för den ort i Norge där det var mest konflikter mellan människor. Bergen var på den tiden Norges största stad, en tid till och med större än Köpenhamn. Men denna Hansastad i väst, med mycket folk från andra länder, var också länge det ställe i Norge där det rapporterades om mest konflikter. Senare blev det Finnmark, det fylke som har både norsk, finsk och samisk befolkning, som var

känt för att ha flest konflikter. I våra dagar är det etniskt sammansatta Osloområdet som toppar konfliktstatistiken.

När det gäller Oslo kan det noteras att myndigheterna räknat med att vid årsskiftet 2004/2005 kunde ca. 114.000 av Oslos invånare kallas invandrare, det motsvarar 21,8% av befolkningen. I första årsklassen i Oslos skolor har i genomsnitt 38% av eleverna ett annat språk än norska som modersmål. Ytterligare beräkningar visar att folk med etnisk och kulturell norsk anknytning kan komma att bli minoritet i den norska huvudstaden i mitten av detta århundrade.

Olika lojalitetsmönster kan också föra med sig olika *trösklar* för att låta frustrationen slå ut i lagbrott, av delvis våldsam art. Kriminologen Pål Frogner har i antologin *Gode formål - Gale følger* genomgått alla tänkbara invändningar mot olikheter i registrerad kriminalitet inte skulle avspegla sig verkliga skillnader. Han kom fram till att, i genomsnitt hade invandrare från andra nordiska länder en kriminalitetsprofil som motsvarade norrmännens, vilket är 17 registrerade per 1000 individer. Invandrare från Asien, Afrika och Sydamerika har en kriminalitetsfrekvens på hela 33 per 1000. Invandrare från Östeuropa har en kriminalitetsfrekvens på 26 per 1000. Västeuropéer uppvisar en något lägre kriminalitetsfrekvens än norrmän med 14 per 1000 medan folk från Nordamerika och Stillhavsområdet är bara representerade med 7 per 1000. Dessa skillnader är för stora och genomgripande för att man skall kunna överse med dem i en värdering av invandringens positiva och negativa effekter. (Enstaka personer med anknytning till det något pk-orienterade NOVA-institutet i Oslo har naturligtvis försökt att bortförklara dessa statistiska skillnader; men deras försök i den vägen har blivit tillbakavisade av statistiskt orienterade forskare vid Polishögskolan - Jfr. Pål Frogner, Ferdinand Näshagen och Ragnhild Bjørnebekk)

I tillägg till olikheter mellan olika grupper när det gäller andelen som har varit registrerade hos polisen, kommer också olikheter i i den grova brottligheten. Kripo-chefen Arne Huuse har flera

gångar gett uttryck för att det är grupperingar av kriminella med utländsk bakgrund som står bakom många av de mest spektakulära och våldsamma rånen i Norge. Enligt siffror från Kriminalpolisen var 59% av alla gärningsmän som blev anmälda för rån i Oslo år 2003 av icke-västlig bakgrund.

Men det är inte bara den relativa norska fridsamheten som kan hotas av stora invandrarpopulationer med andra livsformer och livsideal. Flera kulturer i ett område leder lätt till det som kallas "parallellsamfund", där den ömsesidiga solidariteten blir lidande även om det inte alltid leder till öppna konflikter.

Redaktör David Goodhart i den brittiska tidningen *The Prospect*, skrev i februari i fjol en artikel som han kallade "*Too Diverse*" som betyder "alltför olikartat". Undertiteln löd: "*Is Britain becoming too diverse to sustain the mutual obligations behind a good society and the welfare state?*" Också på norskt håll har det skrivits analyser av motsättningen mellan mångkulturalitet och uppslutningen kring en nationell välfärdspolitik. - Jfr. Ole Jörgen Stffenrud Ranglund,; *Mer velferd - mindre nationalisme. En selvmotsigende utvikling?*, avhandling i sociologi, UiO 2002.

Från tysk sida skrivs det idag många artiklar om naiviteten vid det som kallas "*multi-kulti*". I Amerika har det publicerats många böcker om hoten från mångkulturalismen - Jfr: Alvin J. Smith: *The Menace of Multiculturalism, Trojan Horse in Amerika*. Paeger, London och New York 1997 och Arthus J. Schesinger: *The Disuniting of America. Reflections in Multicultural Society*, Norton, N.Y. 1991.

Påstående 6: Dålig integrering av invandrare beror på tidigare frustrerande upplevelser i deras hemland kombinerat med diskriminering i vårt land.

Tabu: Invandrare har det bättre ställt än många av deras företrädare hävdar. Många av dem ser ner på vår kultur och vill undgå den såsom något omoraliskt och mindervärdigt.

Påstående 6 är ett typexempel på en appell till dem som kallas “de svagaste bland oss” och som ger ett moraliskt krav på särbehandling och *överseende*. Trots alla emotionella barriärer mot att ställa sig skeptisk till sådana grupper och deras talesmän bör vi föra fram vår kritik.

Kriminologen Pål Frogner har, i sin genomgång av forskarlitteraturen om kriminaliteten bland invandrare pekat på tre huvudhypoteser får att förklara den statistiska överrepresentationen av kriminalitet och oacceptabel anpassning bland invandrare från främmande kulturer. En hypotes går på demografi, eller befolkningslära: invandrare är överrepresenterade när det gäller andelen ogifta, yngre män, och detta är ett kännetecken som ofta hänger samman med överrepresentation i våldsam kriminalitet. Detta kan vara en liten förklaring men kan inte på långt när förklara hela den statistiska variation som vi finner. En annan hypotes går på invandrarnas frustrerade livssituation, antingen som förföljda flyktingar i sitt hemland eller som diskriminerade i det nya landet. En tredje hypotes går på kulturella förklaringar och det är särskilt denna förklaring som är mest tabubelagd i den offentliga debatten.

Det är bara en liten del av invandrarna i landet som kan betecknas som förföljda flyktingar, de allra flesta har kommit hit som *ekonomiska migranter* eller via en så kallad *familjeanknytning*. Det är heller inte riktigt att invandrare ofta rapporterar om en så stark diskriminering i vårt land att detta kan rättfärdiga asociala uppträdanden. Självklart blir nykomlingar bemötta med en viss reservation, det gäller nykomlingar av alla kategorier. Självklart förekommer också grov diskriminering, men mycket tyder på att detta är mindre utbrett än vad flera intresseorganisationer vill göra gällande.

Andelen invandrare med stress är inte väsentligt större bland

invandrare än bland etniska norrmän. Psykiatern Raman Dhawan vid Dale asylmottagning i Rogaland genomgick för en tid sedan journalerna till 203 personer över 17 år som uppsökt läkare vid denna mottagning. Bara 17% av dessa hade psykiska problem som huvuddiagnos. Det är samma andel som bland vanliga norska patienter.

Enligt Dagsavisen 21-10-04 är det inte heller några traumatisk stress på grund av upplevelser i hemlandet som är orsak till att en del uppsöker läkare. Reaktionerna är sällan knutna till tortyr, övergrepp eller andra traumatiska upplevelser i hemlandet, men hellre till stress som är knutet till en ändrad livssituation, bland annat osäkerheten för om de kan kvalificera sig till att få uppehållstillstånd på humanitära grunder, allt enligt Dagsavisen.

“Ungdomar med invandrarbakgrund är minst lika nöjda med livet som etniskt norska ungdomar. Mor och far har lärt dem några nyttiga knep”, skrev Ingrid Wärp och Olga Stokke i en rapport: “Familjen har varit en god skyddsfaktor för ungdomar med minoritetsbakgrund. Föräldrarna har bidragit till att förstärka den etniska identiteten på så sätt att de framstår som stolta över att ha pakistanskt eller turkiskt ursprung. Ungdomar med invandrarbakgrund uppger att de är nöjs med livet. Det är gott för självbilden att tillhöra en grupp, och de låter inte nedlåtande hållningar få någon inverkan på deras liv.”

Inte heller när det gäller erfarenheter från arbetslivet är situationen så svart som några gärna vill hävda. På danskt håll (Berlingske Tidende 12-01-04, sektion, s. 12) hävdas det att invandrare som har varit uthålliga och tagit examen får lika bra jobb som infödda danskar. Efter fem år uppges det att 72% av danskarna och 70% av invandrarna med högre utbildning har fått ett jobb som motsvarar nivån på deras respektive utbildning.

Trots detta har politiserade invandrarorganisationer här i landet, i gott samarbete med tidningar och TV, fått politikerna att tro att det bör göras egna lagar mot diskriminering av invandrare. Lagskrivarna har till och med gått så långt att föreslå att bevisbördan i diskrimineringsärenden skall ligga på den

anklagade hellre än på den som anklagar, vilket går stick i stäv mot norsk rättspraxis på andra områden.

De många talesmän för uppfattningen att invandrare bör betraktas som stackars klienter borde bli konfronterade med en motsatt uppfattning :

Det är inte invandrare från Mellersta Östern som i ett historiskt perspektiv framstår som svaga, utan det är vi som svaga! Normännen representerar 4,5 miljoner invånare, pakistanarna 160 miljoner! Och medan den asiatiska och afrikanska befolkningen ökar så går den europeiska befolkningen tillbaka både i absolut och relativt. Europa hade 1900 ca 27,5% av världens folkmängd, år 2000 ca 12%, och det beräknas att andelen kommer att bli ca 7% år 2050.

Trots detta, är det talesmän för invandrargrupperna som får statligt understöd för att främja sin syn. Det har inte varit norsk politik på senare år att bevilja pengar till organisationer som vill vara specifika språkrör för en utsatt norsk och europeisk befolkning.

Påstående 7: Alla motsättningar kommer att gå över med tiden. Exemplet med norrmän i Amerika visar att efter en generation eller två blir invandrare i huvudsak som de infödda.

Tabu: Stora delar av invandrarna från andra civilisationer kommer inte till Norge för att bli som oss. Historiska erfarenheter tyder inte på att alla folkgrupper tjänar på en invandring.

Hänvisning till norska invandrare i Amerika är samtidigt en moralisk hänvisning till vi nu har plikt att göra något i gengäld. Påståendet uttrycker samtidigt en populär uppfattning som kan tjäna till att lugna ner bekymren i många kretsar. Trebandsverket *Norsk invandringshistorie* är i hög grad byggd på sådana förhoppningar.

Dessvärre är inte alla data från världshistorien lika hoppfulla. Det kan visserligen ges många exempel på att invandring gått bra. Den stora invandringen av svenskar till Norge i loppet av en hundraårsperiod, från slutet av 1800-talet till slutet av 1900-talet, kan i allt sägas ha gått relativt smärtfritt. I stort sett kan man också säga det om integreringen av norrmän i USA. Men, vi kan inte generalisera för mycket utifrån dessa exempel. Här rör det sig om folk som önskat att gå upp i sitt nya samfund, som ville arbeta hårt för det, och som i sin utgångspunkt tillhörde samma kulturella ramar som gällde i det nya samfundet.

När det gäller USA, skall vi inte gå mer än hundra år längre tillbaka i tiden för att stöta på en helt annan bild. De engelsmän - och fransmän, spanjorer och holländare - som kom till Nordamerika på sjuttonhundratalet kom inte dit för att integreras med urbefolkningen. Indianerna tillhörde andra kulturkretsar och blev klassade som mindervärdiga. Därmed ansåg sig immigranterna ha moralisk rätt till att fördriva dem, och eventuellt placera dem i reservat, så att de europeiska kolonistörerna kunde göra det stora amerikanska landområdet till sitt.

Dagens invandrare, från Västasien och Nordafrika, kommer från andra kulturkretsar eller civilisationsområden än den västliga, europeiska. De önskar kanske inte att utrota eller fördriva oss men rätt många önskar heller inte att bli en del av vår kultur. De står på många sätt i en mellanställning mellan engelsmännen hållning till indianernas kultur år 1800 och norrmännens hållning till den engelskspråkiga kulturen i Amerika år 1900. Det är inte alls givet att denna utveckling leder till något som alla blir nöjda med.

Zorica Mitic, med erfarenheter från den serbiska delen av tidigare Jugoslavien skrev den 15 mars 2004 en krönika i Dagbladet med titeln: GÅR DET BRA TILL SLUT? Här tog hon som utgångspunkt påståendet att "Invandringens historia visar att det går bra till slut" men ställde frågan: för vem?

Hon skrev: “Det har gått særdeles bra for USA og Canada etter at blekeansiktene innvandret, men jeg tviler på at indianerne i reservatene deler denne oppfatningen. Indianerne som stammer fra Aztekerriket eller Inkariket i Sør- Amerika vil vel også være uenige. Likeledes zuluene i Sør-Afrika, aboriginerne i Australia og maoriene i New Zealand. Det er betegnende at vi i Europa ikke kaller denne enorme folkeflyttingen til andre verdensdeler under kolonitiden som innvandring, men som utvandring fra det overbefolkede Europa.”

Och vidare: “Europa var utsatt for det samme tidligere i historien. Da ble det heller ikke kalt innvandring, men folkevandring! Men det gikk jo bra til slutt, fordi historien om denne innvandringen ble skrevet av innvandrerne selv.” [.....] .Det som nå foregår er en folkevandring fra overbefolkede fattige land til Skandinavia og Europa. Fødselsoverskuddet og befolkningspresset er blitt så stort, spesielt i muslimske land, at vi opplever en folkevandring vi bare har sett en liten begynnelse av.

Kosovo kan tjene som en bedre parallell til det som er dagens realitet. Der har befolkningsflertallet variert mellom serbere og albanere opp gjennom tidene og med stadige konflikter. Religion, kultur, etnisk tilhørighet og skikker har vært forskjellige, og resultatet har ikke vært det "fargerike fellesskapet" som norske naivister tror er det naturlige.

Under 2. verdenskrig mistet 10,8 prosent av den serbiske befolkning livet, antakelig den største årelating noe europeisk folk hadde. Tito åpnet Kosovo etter krigen for 350-400 000 albanere. med et fødselsoverskudd på linje med mange muslimske land, ble befolkningen overveiende albansk. I dag er det bare seks prosent serbere tilbake (EUs UNMIK fra oktober 2002), og de lever i noen enklaver med internasjonal beskyttelse. Resten er flyktninger i Serbia og Montenegro.

Mitt anliggende er å påvise at når etnisk, kulturell og religiøs innvandring blir en maktfaktor i det samfunnet som tar imot

innvandringen, så blir "det fargerike fellesskapet" konflikter om makt, og samfunnet en ustabil kruttønne.

Hovedspørsmålet dreier seg derfor ikke om fremmedfrykt og rasisme, men om hvor stor innvandring et samfunn kan tåle før det mister stabilitet og kontroll. 4,5 millioner nordmenn er ikke så mange. Hvor stor innvandring tåler dette samfunnet før livet i Norge blir svært annerledes enn det nordmenn er vant til? Det er trist at all debatt om dette kveles av beskyldninger om fremmedhat og rasisme"

Påstående 8: Invandrere blir integrerte bara vi visar dem respekt och låter dem dyrka sina egna, kulturella traditioner.

Tabu: Kulturell integrering låter sig inte ersättas av tolerans för ett såkallat "flerkulturellt samhälle"

Det kan knytas många tabun till en motföreställning till detta påstående: Kritikerna kan då misstänkas att se ner på andra människor och behandla dem med tvång. De vanligaste argumenten som används för att legitimera detta påstående är av negativ art. Det kan till exempel visas att invandrare har mist självrespekt och avskärmat sig från det sociala livet efter att ha varit utsatta för diskriminering. Men ett sådant konstaterande ger inget grundlag för att tro att olika kulturer skall kunna förenas i ett slags fredlig universalism, bara vi likställer alla kulturer på deras egna premisser.

Föreställningen om att kulturella olikheter kan upphävas vid psykologiserande hållningar för tolerans är dels tämligen naiv, dessutom tämligen arrogant. Den förutsätter att vi sitter inne med en universell kultur som alla andra i huvudsak skall kunna ansluta sig till bara vi visar dem tolerans. Det är ingenting som säger att vi får fredliga och funktionsmässiga samhällstillstånd om vi går in för en politik om att likställa alla religioner, etiska system och olika uppfattningar om vad som är rimliga "trafikregler" i ett samhälle.

USA är det västliga land som har mest erfarenheter både av lyckad och misslyckad integrering. Den gången som amerikansk kultur fungerade som en smältdegel - a melting pot - klarade det resursrika landet att ta hand om ganska många invandrare varje år. Men situationen har ändrat sig sedan pluralismen blev ett kulturellt ideal och bilden av smältdegeln har blivit ersatt av "salladsbowlen". (Jfr. Ole Moen, "Smeltedigel eller saltbolle"? USA som pluralistisk samfunn, s. 67-96 i Per Bakke och Per Saugstad: *Innvandring - fakta och problemer*, AdNotam/Gyldendal 1993.)

En av de saker vi kunde ha lärt av amerikanska erfarenheter är att en integreringsprocess måste föregås av en stegvis belöning för grader av integrering: en invandrare som kan försörja sig skall mötas med större respekt än en som lever på vad andra gör, en som kan språket och är socialt deltagande förtjänar flera tecken på erkännande än en som inte bryr sig om detta. Under första världskriget blev ett deltagande i kriget räknat som "the ultimate test" på amerikansk lojalitet; de som reste till västfronten som tysk-amerikanare kom tillbaka som amerikanare!

Men en sådan stegvis accepterings- och belöningsstrategi innebär att inte alla behandlas lika vid varje tidpunkt och det är en olikhetsbehandling, några skulle kalla det "*diskriminering*". Men tanken att en viss typ av diskriminering kan vara en av förutsättningarna för en lyckad integrering har små möjligheter att slå igenom i en kultur där likabehandling är ett absolut ideal. Emellertid också en antitvång och anti-diskrimineringspolitik leda till en oväntad diskriminering.

Om vi ser på den inre norska historien från slaget vid Hafrsfjord och till idag, så är största delen av den historieskrivningen en historia om tvång. Först blev vi underställda en samlande kung med yxa och svärd, så fick vi kungliga förordningar och undan för undan alltmer stabila lagar att hålla oss till. Därefter blev det en kyrklig förmedling av kristen moral som var förpliktande för både kungar och undersåtar, och därefter fick vi en friare

religionsutövning och utvecklade en gemensam, nationell kultur som alla skulle lära sig i skola och arbetsliv. Det var först efter tusen års disciplinering som norrmännen blev så starkt socialiserade in i en gemensam kultur och moral att vi kunde släppas fria så att alla fick sina röster hörda när det gäller landets styrelse.

När så invandrare som aldrig har gått igenom den norska socialiseringsprocessen skall ges lika rättigheter med norrmännen, i antidiskrimineringens namn, är detta egentligen en förolämpning och en diskriminering mot det folk som har gått igenom en tusenårig disciplineringsprocess.

Vi kan undra över vad som går åt dagens europeiska politiker, som utan hänsyn varken till historia, ekologi eller framtida kulturutveckling sätter upp ideal för en kulturfri värdering av folk, ett ideal som kan passa gott för en massproducerande industrikultur, men som kan vara direkt ödeläggande för europeisk kulturöverföring. Den franska filosofen Alain Finkielkraut har i Dagbladet 01-25-05 uttryckt sig sålunda:

- Jag tror att det som är oroande för Europa idag, kanske mer än världen utanför, är Europas egen önskan om att göra sig lös från sig själv, från sin historia och sina traditioner, bara till fördel för människorättigheterna. Det är en långvarigt hot eller en allvarlig fara. Utvecklingen av ett sådant Europa utan substans är inte bara postnationellt, utan också posteuropeiskt. Jag föredrar ett europeiskt Europa mer än detta posteuropeiska som utvecklas framför våra ögon, ett Europa som ersätter idéer med kosmopolitism. Europa har inga gränser, det är oändligt: Därför ser vi frågan om Turkiets medlemskap dyka upp, Turkiet som aldrig varit en del av Europa: förbereder att straffa Europa. Om Europa inte är något så varför skulle inte Turkiet kunna vara europeiskt? Jag förstår den rörelse av ångest som leder Europa till denna definition, men den ångest går för långt. Det är en alldeles för stor gåva att förära Hitler att i efterhand förkasta allt som förde honom till makten.”

Påstående 9: Bakom fruktan för det främmande och för kulturella olikheter döljer sig en rasism, som inte har något vetenskapligt stöd och som bara bör fördömas.

Tabu: Ordet “rasism” används i den politiska debatten som ett ideologiskt vapen för att kriminalisera kritik. Forskningen är inte alls entydig när det gäller betydelsen av arvmässiga olikheter mellan olika populationer.

“Rasism” är antagligen det ord som i största utsträckningen bidragit till att begränsa en öppen debatt om invandringen och dess implikationer. Ordet kan associeras till nazism, judeförföljelse och folkmord eller med en generell diskriminering av folk som på ett eller annat sätt är annorlunda. Alla de negativa associationer som kan knytas till ordet har gjort det tabubelagt: Ingen vill bli kallad “rasist” eller få sina synpunkter stämplade som “rasistiska”.

Ordet har varit mycket använt i politisk och kulturell debatt, så mycket att några menar att det blivit alltför slitet. Professor Finn Erik Vinje har menat att ordet har blivit ett allmänt skällsord i linje med dumskalle och idiot. Men ordet är något mer än ett vanligt skällsord. Det är ett politiskt vapen, som används för att neutralisera politiska motståndare. De som sitter i politisk/ideologiska maktpositioner kan bruka ordet, och uttryck som är associerade med ordet, till att täppa till munnen på dem som är i opposition eller som är obehagligt kritiska.

Det är utan tvivel så att det nazistiska rastänkandet bidrog till folkmord, och att deras påstådda, vetenskapliga legitimering för deras indelning i folkgrupper inte håller måttet utifrån moderna krav på vetenskaplig auktoritet. Men det betyder inte att varje s.k. “antirasist” representerar vetenskaplighet, demokrati eller fredliga lösningar på konflikter. Våldsforskaren Ragnhild Bjørnebekk skriver, på s. 103, i en bok som nyligen kommit ut som nummer XXXII i NRK/P2-akademins bok på Transit förlag, om tre huvudtyper av våldsamma ungdomar. En av

grupper beskrivs på följande sätt: “Bland de unga jag har intervjuat, finns många exempel på pojkar och flickor från ockulta death-metal-miljöer, från nynazistiska grupper och från multietniska, antirasistiska grupper”!

Den ideologiska och moraliskt indignerade antirasismen är heller inte den bästa utgångspunkten för att skilja vetenskap från pseudovetenskap när det gäller forskningsresultat om genomgående genetiska olikheter mellan etniska populationer. Medical School vid Stanford University har en tung vetenskaplig miljö som arbetat med sådana frågor - jfr. forskarna Joanna L. Mountain och Neil Risch. Men också i populärvetenskapliga sammanhang kan vi läsa om detta - jfr. huvudartikeln i *Scientific American* december 2003: “*Does Race Exist?*”, eller *Illustrerat Vetenskap*, juli 2004. Här verkar budskapet vara att vi inte kan få fram diskreta olikheter mellan etniska populationer, såsom nazisterna utgick ifrån, men att vi med en riktig kategorisering kan finna signifikanta statistiska olikheter. Det tycks för övrigt ha föregått en viss förskjutning i fokus på vad som har störst förklaringskraft av observerbara biologiska olikheter, från fysiologiska karakteriseringar till genkombinationer och till fokuseringen på hela DNS-komplexet.

Den biologiskt orienterade rasforskningen har tidigare hållit sig till en klassisk definition av rasism såsom vi finner ordet omtalat i *Encyclopedia Britannica*: “Rasism är den teori eller idé som går ut på att det finns ett orsakssammanhang mellan medfödda fysiska kännetecken och vissa kännetecken i personlighet, intellekt eller kultur och i samband med detta en uppfattning om att några raser står över andra på medfödda grunder”.

På senare tid har det varit mindre fokusering på att försöka ha som mål att finna några skulle stå “över” andra. Istället har man fokuserat på genomgående olikheter mellan olika populationer när det gäller kroppens reaktion på medicinska behandling. I det sammanhanget har det sagts att mediciner som utvecklas för vita inte alltid passar för svarta, liksom att mediciner utvecklade för

män inte alltid passar för kvinnor. Det har också framhävts att de som av ideologiska grunder nekar till sådana olikheter kan göra sig skyldiga till att förkorta livet på sina medmänniskor. Jfr. Sarah Tate och David Goldstein: "*Will tomorrow 's medicine work for everyone?*", Nature Genetics 36, ss 34 - 42, oktober 2004.

På biologiskt håll är det en utbredd uppfattning, at vi bör skilja mellan politiskt och vetenskapligt tänkande när det gäller dessa frågor. Genetikern Kenneth Kidd har i den brittiska tidningen The Guardian uttalat följande: "Jag reagerar mot att det uppfattas som politiskt korrekt att förneka att det finns något som kan kallas raser". När det står i den amerikanska oavhängighetsförklaringen att alla människor är skapade lika, "är det ett moraliskt argument, inte et vetenskapligt". "Studie efter studie visar att genetiken inte är lika mellan olika folkgrupper men det har ingenting med en individs värde som människa att göra".

Sammanblandningen av vetenskap och ideologi kan för övrigt inte enbart skyllas på populistisk politik. Också på forskarhåll finns det flera som bidragit till förvirringen, genom att införa nya begrepp på rasism - samtidigt som de gamla associationsmönstret bibehålls. Det kan här vara på sin plats att nämna den brittiske samhällsteoretikern Martin Baker, som i sin bok *The New Racism* från 1981 definierar rasism i sociala termer på så sätt att det i det närmaste blir synonymt med social diskriminering.

Påstående 10: Det är en kristen plikt att ta emot alla människor som behöver skydd. Den samaritiska moralen talar entydigt för en generös invandringspolitik.

Tabu: Kristen moral handlar först och främst en individuell etik och kan inte utan vidare ge facitsvar på olika politiska fordringar. Bibelns ord är inte entydiga när det gäller plikten att ta emot främmande.

Det går inte att säga att påstående 10 kan göra alla andra utspel onödiga. Referenser till den barmhärtige samariten är för övrigt en av de referenser som kyrkans folk idag kan bruka utan att riskera att bli utsatta för kritik och utskällning. Därför brukas också den referensen i många sammanhang, lite fler än det är saklig grund för.

Det kan vara viktigt nog att peka på att denna utsaga om social omsorg för individer utanför den egna gruppen på sin tid kom att stå i radikalt motsättning till både romerska dygder, med vikt lagd på "*gravitas*", mod och dödsförakt, och mot judiskt stamtänkande. Men den är likväl inte den mest centrala liknelsen i kristendomen: Moralen i denna liknelse är dessutom inte endast kristen.

Jag skall berätta om en personlig upplevelse jag hade från några år sedan. Jag satt på ett flygplan från London till New York då jag över Grönland blev uppmärksam på att anställda på engelska cateringföretag gått i strejk den dagen och att det därför inte skulle bli någon servering ombord. Vid sidan om mig satt en fransk läkare från Marocko. Han kände till strejken och hade därför köpt med sig två sandwich för resan. Då han blev varse att jag inte hade något med mig lät han mig få en av hans sandwichar. Så började vi tala med varandra och senare har Dr Hairi och jag utväxlat nyårshälsningar varje år. Dr Hairi är muslim.

Islam är, liksom kristendomen, en religiös tro med ett universellt syfte. Liksom alla gemenskapsformade trosformer som pekar ut över etniska gränser vill Islam lägga vikt på skillnaden mellan tro och vantro som alternativ till etnisk-politiska skillnader mellan "*vi*" och "*dom*". En liknande skillnad baserad på tro finner vi också i den kristna Bibeln. I aposteln Johannes andra brev kan vi läsa i vers 10: "*Dersom noen kommer til eder og ikke fører denne lære (Kristi lære), da ta ikke imot ham i eders hus, og by ham ikke velkommen.* (Här i en lite äldre språkdräkt eftersom denna del av texten har blivit tänjd på i politiskt korrekta ordalag.)

De två skrifterna ur Bibeln behöver inte vara motstridiga. Det kan hävdas att referensen till historien om den barmhärtige samariten handlar om att hjälpa människor i nödsituationer, som en hjälp till självhjälp. Aposteln Johannes andra brev handlar om vem vi bör, och icke bör, ta in i vårt samhälle. Det är alltså ingen tvingande kristen plikt att ta emot flest möjliga invandrare. När det gäller folk med annan religion kan det till och med hävdas att det är mest kristet att vara avvisande.

Kristna präster skulle vara kristendomens främsta försvarare i landet. Detta borde bland annat innebära en plikt att ta hänsyn till den hållning som är realistiskt möjlig att driva när det gäller vidgat kristet evangeliearbete. Att lära ut kristendom i offentliga skolor har i århundraden varit en avgörande förbindelselänk mellan kyrkan och folket. Så länge folket var kulturellt homogent kunde det med all rätt sägas att alla ungdomar borde lära sig kristendom för att förstå sin egen kulturella bakgrund. Men med en invandring på åttitusen muslimer, plus folk från olika andra religioner, blir det kulturella argumentet för evangelisering underminerat. Flera av kyrkans män har varit med på att göra det svårare för evangeliearbetet för kommande generationer.

Egentligen borde en försvarare av kristendomen vara upptagen av den moraliska miljön i landet. Invandrare, som begränsar sin moraliska lojalitet till sin egen släkt och vänkrets, har inte bidragit till att göra landet tryggare. Många är de norrmän som fått sina liv ödelagda av "nya landsmän" med gamla stamuppfattningar om moral. (Jfr. "Kulturkonflikt med döden till fölge" - Andres meningar 2001, <http://www.norskkultur.net>) På sikt kan denna utveckling leda till tillstånd som många vill uppfatta som okristliga.

Det bör till slut nämnas att kristen moral skiljer sig bland annat från muslimsk moral på väsentliga punkter. Kristendomens tio Guds bud är gjorda som individuella etiska regler som i och för sig kan anpassa konkret till olika samhällstyper. Denna åtskillnad mellan individens etik och samhällets etik har öppnat

för flera typer av både demokratisering och modernisering. Den muslimska *sharia*-lagen däremot är mycket mer monolitisk. Här förutsätts tro och personlig moral, politik och krigföring och skall ledas av samma övergripande mål. Den engelske filosofiprofessorn Roger Scruton har skrivit mer ingående om detta i sin bok *The West and The Rest*. Här pekar han bland annat på att den muslimska enhetsmoralen knuten till idén om *umma* kan komma på tvärs både med normativ differentiering, som är förutsättningen för en lyckad modernisering, och med politisk lojalitet till nationalstaten, som kan vara en förutsättning för att både bekämpa korrupcion och för att utveckla fungerande välfärdsstater.